

Initiativvarende mot Göteborgs tingsrätt med anledning av handläggningen av framställningar om hemlig teleövervakning

---

Initiativet

Under en inspektion vid Göteborgs tingsrätt i april 2005 noterades att åklagare i några ärenden begärt att tingsrätten skulle besluta om hemlig teleövervakning för förfluten tid beträffande teleadresser som avsåg telefoner som var tagna i beslag från personer som var häktade. Den åklagare som gav in ansökningarna ansåg inte att dessa omfattades av sekretess. Tingsrätten registrerade de aktuella ärendena i det hemliga diariet men förordnade inte om sekretess i dessa ärenden.

Jag beslutade att ta upp handläggningen av de nämnda ansökningarna till utredning i ett särskilt ärende.

Utredning

Ärendet remitterades till tingsrätten för upplysningar och yttrande över vilka rättsliga överväganden som föregick åtgärderna att registrera ansökningarna i hemliga diariet och sedan, i samband med att beslut fattades i ärendena, inte förordna om sekretess.

Tingsrätten (lagmannen AA) kom in med ett remissvar till vilket fogades upplysningar från chefsrådmannen BB och råd-mannen CC.

BB och CC uppgav följande.

Åklagaren gav per fax den 17 mars 2005 in tre framställningar om hemlig teleövervakning rörande delaktighet i samma brottslighet avseende tre häktade personer. Råd-mannen CC handlade ärendena vid tingsrätten. Mot bakgrund av att framställningarna faxades in och då det inte var angivet att sekretess förelåg för uppgifterna i ansökningarna, kontaktades åklagaren. Denne uppgav då att sekretess inte förelåg rörande de aktuella uppgifterna. Mot bakgrund av åklagarens uppgifter uppfattade inte CC att sekretess kunde ha överförts till domstolen.

Eftersom framställningar om hemlig telefonövervakning regelmässigt är underkastade sekretess enligt 5 kap. 1 § sekretesslagen och diarieförs i ett hemligt diarium, uppkom fråga hur tingsrätten skulle förfara med de aktuella ansökningarna. I samråd mellan CC och chefsrådmannen BB beslöts att ansökningarna av praktiska skäl skulle diarieföras i det hemliga diariet, då det på goda grunder kunde förmodas att en liknande situation inte skulle uppkomma på nytt. Med hänsyn härtill förföll

det ohanterligt att tillskapa ett särskilt diarium för ett så utomordentligt begränsat antal ärenden. Emellertid kan samtidigt konstateras att insynen i just dessa ärenden försvåras, eftersom ”ramen” är hemlig. Vi har därför, efter samråd med tingsrättens lagman, beslutat att, om denna eller liknande situationer uppkommer i framtiden, inrätta ett särskilt samlingsdiarium för dylika handlingar.

AA hänvisade beträffande den praktiska hanteringen av aktuella ärenden och de överväganden som gjordes i samband därmed till BB:s och CC:s yttrande samt anförde därutöver följande.

Mig veterligt är det första gången vid Göteborgs tingsrätt som vissa uppgifter i ett ärende om hemlig avlyssning inte har belagts med sekretess av åklagaren. Det fanns således inga rutiner för detta och har kommit som en överraskning.

Beslutet att diarieföra icke sekretessbelagda uppgifter i det hemliga diariet är enligt min uppfattning mindre välövervägt. Jag delar handläggarnas uppfattning att uppgifterna inte skulle ha hemligstämplats av tingsrätten utan anser att den korrekta åtgärden hade varit att diarieföra handlingarna i det öppna diariet.

För det fall situationen uppkommer på nytt skall handlingarna diarieföras i det öppna diariet med en uppgift i det hemliga diariet om att det finns handlingar i det öppna diariet som tillhör ärendet samt uppgift om diarienumret i det öppna diariet. Jag ser inget hinder mot att en kopia av dessa handlingar förvaras i den hemliga akten.

Bedömning

I det nu aktuella fallet gav en åklagare in skriftliga ansökningar om hemlig teleövervakning till tingsrätten beträffande teleadresser som avsåg telefoner som var tagna i beslag från häktade personer. Åklagaren hade inte försett ansökningarna med hemligstämpel och uppgav också vid en muntlig kontakt med tingsrätten att sekretess, enligt hans mening, inte förelåg för uppgifterna i dessa. Tingsrätten registrerade ärendena i tingsrättens hemliga diarium. När tingsrätten avgjorde ärendena förordnades inte om någon sekretess.

Min granskning gäller frågan hur tingsrätten borde ha förfarit vid registreringen av ärendena.

Hemlig teleövervakning innebär att uppgifter i hemlighet hämtas in om telemeddelanden som befordras eller har befordrats till eller från en viss teleadress (27 kap. 19 § rättegångsbalken [RB]). Frågor om hemlig teleövervakning prövas av rätten på ansökan av åklagaren (27 kap. 21 § RB).

Det ligger i sakens natur att framställningar om hemlig teleövervakning, för att syftet med begärd åtgärd inte skall motverkas, i normalfallet kräver ett hemlighållande. Uppgifter som rör hemliga tvångsmedel kan beläggas med sekretess enligt 5 kap. 1 § 1 st 2 p. sekretesslagen (1980:100). Där föreskrivs att sekretess gäller för uppgift som hänför sig till angelägenhet som avser användning av tvångsmedel i brottmål eller i annan verksamhet för att förebygga brott om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs. Av uttryckssättet ”angelägenhet som avser användningen av tvångsmedel” följer att sekretessen gäller hos alla myndigheter som tar befattning med tvångsåtgärder, t.ex. en domstol som beslutar om hemlig teleavlyssning och den myndighet som verkställer avlyssningen (Regner m.fl., Sekretesslagen – en kommentar, s. 5:5).

Det torde regelmässigt vara så att framställningar om hemlig teleövervakning sekretessbeläggs av åklagaren med stöd av nyss nämnda bestämmelse. Det är även fast praxis att domstolen, när den avgör ärenden om hemliga tvångsmedel, förordnar att sekretessen i ärendet skall bestå (Fitger, Rättegångsbalken, del 2, sid. 27:43). I förevarande fall har dock, som jag uppfattar det, såväl åklagaren som tingsrätten bedömt att sekretess inte gällde för uppgifterna.

En framställning från en åklagare som kommer in till domstolen skall registreras (15 kap. 1 § sekretesslagen). Av 4 § förordningen (1996:271) om mål och ärenden i allmän domstol framgår att registreringen sker i dagböcker eller enligt förordningen (2001:639) om registerföring m.m. vid allmänna domstolar med hjälp av automatiserad behandling. Syftet med registreringen är inte enbart att underlätta handläggningen av målet utan också bl.a. att ge allmänheten möjlighet till insyn i domstolens verksamhet.

Diarier hos myndigheter och domstolar är som huvudregel offentliga. Regeringen får emellertid föreskriva att vissa register skall föras på sådant sätt att diariet i dess helhet kan bli sekretessbelagt (15 kap. 2 § 3 st sekretesslagen). Beträffande bl.a. de allmänna domstolarna har detta skett i 6 § sekretessförordningen (1980:657) avseende diarier över ärenden om kvarhållande av försändelser på befodringsanstalt och om hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning. Vid tingsrätter finns därför, för registrering av mål och ärenden, dels ett datoriserat register för målhantering, kallat Vera, dels det s.k. hemliga diariet, vilket förs i en dagbok.

De aktuella framställningarna skulle således registreras. BB och CC har angett att de av praktiska skäl gjorde bedömningen att framställningarna skulle registreras i det hemliga diariet.

Det är givetvis så att endast framställningar som innehåller uppgifter som tingsrätten bedömer omfattas av sekretess kan registreras i det hemliga diariet. Eftersom tingsrätten ansett att sekretess inte förelåg för åklagarens framställningar borde dessa därför inte ha registrerats där. En sådan registrering medför bl.a. att det för en utomstående i praktiken blir omöjligt att konstatera att handlingarna existerar, trots att dessa uteslutande innehåller uppgifter som inte är sekretessbelagda. Ärendena borde i stället ha registrerats i det öppna diariet. Om det därutöver införs en anteckning om ärendena i det hemliga diariet har jag ingen erinran mot det.

Vad som i övrigt förekommit föranleder inte något yttrande från min sida.

Ärendet avslutas.